

UPSC CSE 2015 MAINS PAPER A DECEMBER 22, 2015 DOGRI LANGUAGE QUESTION PAPER

DOGRI

(Compulsory)

Time Allowed : Three Hours

Maximum Marks : 300

QUESTION PAPER SPECIFIC INSTRUCTIONS

**Please read each of the following instructions carefully
before attempting questions**

All questions are to be attempted.

The number of marks carried by a question/part is indicated against it.

Answer must be written in DOGRI (Devanagari script) unless otherwise directed in the question.

Word limit in questions, wherever specified, should be adhered to and if answered in much longer or shorter than the prescribed length, marks may be deducted.

Any page or portion of the page left blank in the Question-cum-Answer Booklet must be clearly struck off.

1. ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਦਿਨੇ ਦੇ ਕਿਸੋਂ ਚਾ ਕੁਮੈ ਇਕ ਕਿਸੋਂ ਪਾ ਲਗਭਗ 600 ਸ਼ਬਦੇ ਚ ਇਕ ਨਿਬੰਧ ਲਿਖੋ : 100

- (a) ਯੁਵਾ ਪੀਂਫੀ ਚ ਬਧਦੀ ਨਾਫਰਸ਼ਾਨੀ
- (b) ਹਾਰ ਜਿਤ ਦੀ ਪੌਢੀ ਹੋਂਦੀ ਏ
- (c) ਕਿਸ ਪਛੇ ਦੀ ਆਦਤ ਚਟਦੀ ਜਾ ਕਰਦੀ ਏ?
- (d) ਸਮਾਜ ਚ ਥੇਹਮੈਂ ਪ੍ਰਤਿ ਲਡਾਈ

2. ਹੇਠ ਦਿਨੇ ਗੇਂਦੇ ਗਈਆ ਗੀ ਧਿਆਨੈ ਕਨੈ ਪਢੋ ਤੇ ਗਈਆ ਦੇ ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਚ ਪੁੱਛੇ ਦੇ ਸੁਆਲੋਂ ਦੇ ਸਪ਼ਸ਼ਟ, ਸ਼ਹੀਦ ਤੇ ਸੰਕਿਸ਼ਮ ਭਾਸ਼ਾ ਚ ਜਵਾਬ ਲਿਖੋ : $12 \times 5 = 60$

ਇਕ ਏਪੋਟ ਮਤਾਬਕ ਭਾਰਤ ਦੇ ਕਾਲਜ਼ ਥੇਮਾਂ ਨਿਕਲਨੇ ਆਹਲੇ ਅੱਸਥੀ ਪ੍ਰਤਿਸ਼ਾਤ ਜਾਗਤ-ਕੁਡਿਆਂ ਨੌਕਰੀ ਦੇ ਕਾਬਲ ਨੈਈ ਹੋਂਦੇ। ਪਰ ਕੋਈ ਜਨਾ ਜੇਹੜਾ ਯੁਵਾ ਪੀਂਫੀ ਦੇ ਸਮਾਂ ਚਹਾ ਓਹ ਇਸ ਆੱਕਣੇ ਕਨੈ ਸੈਹਮਤ ਨੈਈ ਹੈ। ਨੌਜ਼ਾਨੇਂ ਕਨੈ ਗਲ੍ਹ ਕਰਨੇ ਪੈਂਤ ਮੌਜੂਦੇ ਆਕਥੀ ਸਕਨਾ ਜੇ ਨਾਲੋਂ ਕੀਤੀ ਨੌਜ਼ਾਨ ਪੀਂਫੀ ਛੱਡੀ ਇਸ ਕਾਰਿਏ ਬੇਰੋਜ਼ਗਾਰ ਏ ਕੀ ਜੇ ਓਹ ਕਪਟੀ ਤੇ ਗੈਗਜਿਮੰਡਾਰ ਏ। ਜਿਨ੍ਹੇ ਕਨੈ ਓਹ ਰੌਹਦੇ ਨ, ਅਪਨੇ ਅੰਦਰ ਭਰੋਸਾ ਬਨਾਨੇ ਆਸਤੈ ਓਹ ਸੁਣ੍ਹੇ ਥਮਾ ਗੈ ਗਲਤ ਤਰੀਕੇ ਅਪਨਾਨ ਲਗੀ ਪੈਂਦੇ ਨ। ਓਹ ਕਰਨਾ ਕਿਸ ਨੈਈ ਚਾਂਹਦੇ ਪਰ ਪੈਹਾ ਕਮਾਨਾ ਚਾਂਹਦੇ ਨ।

ਏਹਾ ਮਤਲਬ ਏਹ ਨੈਈ ਜੇ ਓਹ ਵੇਕਾਰ ਨ, ਮਤੇ ਹਾਰੇ ਸ਼ੈਲ ਅੰਗ੍ਰੇਜ਼ੀ ਕੋਲੀ ਲੈਂਦੇ ਨ ਤੇ ਤੁਝੇ ਗੀ ਅਪਨੇ ਪਰ ਭਰੋਸਾ ਏ। ਤੁਝੇ ਗੀ ਨਮਿਧੇ ਰਿੰਗ-ਟੋਨੋਂ ਦਾ ਪਤਾ ਏ, ਫਿਲਮੋਂ ਤੇ ਚੁਟਕਲੋਂ ਦਾ ਪਤਾ ਏ। ਪਰ ਜੇ ਏਹਦੇ ਕੋਲਾ ਅਗੋ-ਪਿੱਛੇ ਪੁੱਛੋ ਤਾਂ ਓਹ ਮੇਰੇ ਅਲ ਕੋਹਿਧੇ ਅਕਿਖਿਧੇ ਕਨੈ ਦਿਕਖਨ ਲਗਦੇ ਨ। ਓਹ ਮਤਾ ਹਾਰਾ ਪੈਹਾ ਕਮਾਨਾ ਚਾਂਹਦੇ ਨ, ਮੀਡਿਆ ਦਾ ਸ਼ੁਕਿਧਾ ਤੇ ਕਨੈ ਗੈ ਤਨਖਾਹ ਸਰੋਂ ਬਕਾਯਦਗੀ ਕਨੈ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਤ ਹੋਂਦੇ ਰੌਹਦੇ ਨ, ਪਰ ਤੁਂਦੇ ਚ ਓਹ ਕਸ਼ਮਤਾ ਹੈਨੀ, ਜੇਹੜੀ ਤਸਾ ਚਾਲੀ ਦਾ ਪੈਹਾ ਕਮਾਨੇ ਚ ਮਦਦ ਕਰੀ ਸਕੇ। ਤੁਦਿਧੇ ਡਿਗਿਧੇ ਪਰ ਬੀ ਸ਼ਕਾਂ ਹੋਨ ਲਗਦਾ ਏ : ਤੁਂਦੇ ਸ਼ਨਾਤਕੀ ਚ ਲੈਂਤੇ ਗੇਂਦੇ ਕਿਸੋਂ ਪਰ ਜੇਕਰ ਕਿਸ ਸੁਆਲ ਪੁੱਛੇ ਜਾਹਨ ਤਾਂ ਮਤੇ ਹਾਰੇ ਨੌਜ਼ਾਨੇਂ ਕੋਲਾ ਕਲਾਂਗ ਗੈ ਨੈਈ, ਅਡਕਨ ਲਗੀ ਪੌਂਡਨ। ਜਿਤ੍ਥੁ ਤਾਗਰ ਅਪਨੀ ਪਛਾਈ ਦੇ ਇਲਾਵਾ ਪਛੇ ਦਾ ਸੁਆਲ ਏ, ਕੋਈ ਕਿਸ ਨੈਈ ਪਛਾਦਾ। ਪਰ ਕਿਸ ਹੋਰ ਸੁਆਲ ਵੀ ਹੈਨ। ਨੈਤਿਕਤਾ ਤੇ ਵਾਵਹਾਰ ਬਾਰੋ, ਤੁਂਦੇ ਗੀ ਸ਼ਵਰੋਂ ਕੋਲਾ ਮਤਾ ਸ਼ੈਲ ਕੇਹ ਔਂਦਾ ਏ, ਤੁਸ ਅਪਨਾ ਖਾਲੀ ਸਮਾਂ ਕਿਧਾਂ ਗਜਾਰਦੇ ਓ। ਤਾਂ ਫ਼ੀ ਭਰੋਸਾ ਲਕਬਨੇ ਆਹਲੇ ਏਹ ਜੁਆਨ ਜਾਗਤ ਕੁਡਿਆਂ ਮਿਗੀ ਘਰਗਈ ਵੀ ਤੇ ਅੱਸਤਵਾਸ਼ ਨਜ਼ੀਰੀ ਕਨੈ ਦਿਕਖਨ ਲਗੀ ਪੌਂਡਨ “ਇਨ੍ਹੇ ਸੁਆਲੋਂ ਦਾ ਮੈਂ ਕੇਹ ਜਵਾਬ ਦੇਅਾਂ?”

ਏਹ ਤੁਝੇ ਗੀ ਦਸ਼ਸਨੇ ਦਾ ਕੋਈ ਫਾਯਦਾ ਨੈਈ ਜੇ ਏਹ ਤੁਂਦੀ ਜਿੰਦਗੀ ਏ, ਤੇ ਤੁਝੇ ਮਿਗੀ ਅਪਨੇ ਕਾਰੇ ਚ ਦਸ਼ਸਨਾ ਚਾਹਿਦਾ ਕੀ ਜੇ ਓਹ ਮਹੇਸ਼ਾ ਬਨੇ-ਬਨਾਏ ਜਵਾਬ ਚਾਂਹਦੇ ਨ, ਜੇਹੜੇ ਓਹ ਆਕਿਖਿਧੇ ਪਾਸ ਹੋਈ ਜਾਹਨ। “ਜੇਕਰ ਮੈਂ ਮਤੇ ਚਿਰ ਅਧਿਆਸ ਕਰਾਂ, ਤਾਂ ਮੈਂ ਸਾਚੇ ਸਾਬਤ ਕਰੀ ਸਕਨਾ, ਓਹ ਆਖਦੇ ਨ। ਇਸ ਕਰੀ ਯੁਵਾ ਪੀਂਫੀ ਰਾਤੀ ਰਾਤ ਪਾਠਕ, ਗਿਟਾਰ ਵਾਦਕ, ਮਨੇ ਦਾ ਬਲੋਗਾਜ, ਇਤਥੁ ਤਾਗਰ ਅਭਿਨੇਤਾ ਬਨਨੇ ਆਸਤੈ ਉਤਸੁਕ ਏ।”

ਮੈਂ ਰੂਹਾਨ ਆਂ ਜੇ ਕੋਈ ਇੱਟਰਵ੍ਯੂ ਲੈਨੇ ਆਹਲਾ ਮੂਰਖ ਗੈ ਹੋਗ ਜੇਹੜਾ ਇੰਦੀ ਅਦੂ-ਪਕੀ ਕਹਾਨੀ ਖੀਂਦੀ ਲੈਹੁਣਾ।

ਜਿਧਾਂ ਜਿਧਾਂ ਭਾਰਤ ਅਗੇ ਬਧਦਾ ਗੇਅਏ, ਅਦੋਂ ਬਾਗੈਰ ਸੋਚ ਦੇ ਪੀਂਫੀ ਪੈਦਾ ਕੀਤੀ, ਜੇਹਦਾ ਇੱਕੇ ਮਕਸਦ ਏ ਬਾਗੈਰ ਕਿਸ ਕੀਤੇ ਅਰਾਮ ਦੀ ਜਿੰਦਗੀ ਜੀਨਾ। ਏਹਾ ਮਤਲਬ ਏ ਜੇ ਅਸ ਬਦੂਟੇ ਗੈ ਪੈਦਾ ਕਰੇਅਏ, ਜਿਦੀ ਕੋਈ ਸੋਚ ਨੈਈ, ਬਚਨਬਦੂਤਾ ਨੈਈ, ਨੈਤਿਕਤਾ ਨੈਈ। ਜੇਕਰ ਇਨ੍ਹੇ ਗੀ ਵਿੱਕਲਪ ਦਿੱਤਾ ਜਾ, ਅਪਨਾ ਆਪ ਬਚਾਇਧੈ ਰਖਨਾ ਜਾਂ ਕੋਈ ਫੌਂਡੇ ਦਾ ਕਮਮ ਕਰਨਾ, ਮਤੇ ਹਾਰੀ ਯੁਵਾ ਪੀਂਫੀ ਮੈਹਨਤ ਨੈਈ ਕਰਨਾ ਗੈ ਪਸੰਦ ਕਰਣ। ਜੇਕਰ ਤੁਂਦੇ ਚ ਕਿਸ ਆਦਰਸ਼ਕਾਵਾਦ ਮਨੇਅ ਬੀ ਜਾ, ਜਿਸਲੈਂ ਕੇ ਤੁਸ ਜੁਆਨ ਓ, ਤੁਂਦੀ ਸੋਚ ਦਾ ਬਸ਼ਕ ਕੋਈ ਮੈਨਾ ਨੈਈ ਹੋਏ ਪਰ ਤੁਸ ਕੁਸੈ ਕਾਰਣ ਆਸਤੈ ਜ਼ਰੂਰ ਖੜੋਨਾ ਚਾਹੁੰਗੇ। ਅਜਕਲ ਯੁਵਾ ਪੀਂਫੀ ਚ ਕੁਸੈ ਲਕਥ ਆਸਤੈ ਕੋਈ ਜਨੂਨ ਨੈਈ ਹੈ। ਨਾਮੀ ਪੀਂਫੀ ਦੇ ਸ਼ੈਲ ਤੈਧਾਰ ਕੀਤੇ ਦੇ ਜਵਾਬ ਸੁਨਿਧੀ ਮੈਂ ਸਮਝੀ ਸਕਨਾਂ ਜੇ ਤੁਂਦਾ ਨਮਾਂ ਮੱਤ ਪੈਹਾ ਏ। ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਕਮੈਂ ਦੀ ਗਲ੍ਹ ਕਰੈ ਤਾਂ ਓਹ ਤਸੀਂ ਦਾਕਿਧਾਨੁਸੀ ਸਮਸ਼ਦੇ ਨ।

- (a) ਓਹ ਕੇਹਡੇ ਕਾਰਣ ਨ, ਜਿ'ਨੇ ਯੁਵਾ ਪੀਂਫੀ ਗੀ ਬੇਰੋਜ਼ਗਾਰ ਬਨਾਏ ਦਾ ਐ?
- (b) ਅਜ ਦੀ ਯੁਵਾ ਪੀਂਫੀ ਲੇਖਕ ਕੋਲਾ ਕੇਹ ਚਾਂਹਦੀ ਐ?
- (c) ਲੇਖਕ ਮਤਾਬਕ ਅਜ ਦੀ ਨਮੀ ਪੀਂਫੀ ਦਾ ਮੂਲ ਮਕਸਦ ਕੇਹ ਐ?
- (d) ਅਜ ਯੁਵਾ ਪੀਂਫੀ ਚ ਨਮਾ ਸੰਤ੍ਰ ਕੇਹ ਸ਼ਵੇਅ ਜਾਂਦਾ ਐ?
- (e) ਅਜ ਦੀ ਯੁਵਾ ਪੀਂਫੀ ਦਾ ਆਦਰਸ਼ਵਾਦ ਬਾਰੈ ਕੇਹ ਨਜ਼ਰਿਆ ਐ?

3. ਹੇਠ ਦਿੱਤੇ ਦੇ ਪੈਹ੍ਰੇ ਦਾ ਸਾਰ ਲਗਭਗ ਇਕ ਤੇਹਾਈ ਸ਼ਲੋਂ ਚ ਲਿਖੋ। ਮੇਹਰਵਾਨੀ ਕਾਰਿਯੈ ਸਿਰਲੇਖ ਨੇਈ ਦੇਓ। ਸਾਰ ਅਪਨੀ ਭਾਸ਼ਾ ਚ ਲਿਖੋ :

60

ਯੁਦ਼ਨੀਤਿ ਤੇ ਆਰਥਿਕ ਕਾਰੋਂ ਕਰੀ, ਰਖਾ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਚ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਮੂਲਕੇਂ ਦੇ ਸਰਕਾਰੀ ਚ ਆਤਮਨਿਰਭਰਤਾ ਗੀ ਹਾਸਲ ਕਰਨਾ ਤੇ ਪਰ ਨਿਰਭਰਤਾ ਗੀ ਘਟਾਨਾ ਅਜ ਦੇ ਸਮੇਂ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਐ ਬਜਾਵ ਵਿਕਲਧ ਦੇ। ਪਿਛਲੇ ਸਮੇਂ ਚ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਰਖਾ ਮਾਮਲੇ ਚ ਗੋਲਾ ਬਲੁਦ ਦੀ ਫੈਕਟਰਿਂਡੀ ਦੀ ਸ਼ਕਲ ਚ ਤੇ ਤੇ ਸਾਰਵਜਨਿਕ ਕ੍਷ੇਤਰ ਦੇ ਉਪਕ੍ਰਮ ਚ ਸ਼ਾਸ਼ਕ ਸੇਨਾ ਦਿਵੇਂ ਜ਼ਰੂਰਤੋਂ ਗੀ ਪ੍ਰਾਂ ਕਰਨੇ ਆਸਤੈ ਉਤਪਾਦਨ ਕਾਨੂੰਨ ਪੈਦਾ ਕੀਤੀ। ਫਿਰੀ ਬੀ ਲੋਡ ਐ ਭਾਰਤੀ ਨਿਜੀ ਕ੍਷ੇਤਰ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਤੇ ਰਖਾ ਸਰਕਾਰੀ ਉਪਕਰਣੋਂ ਦੇ ਉਤਪਾਦਨ ਗੀ ਬਧਾਨੇ ਦੀ। ਘਰੇਲੁਂ ਉਤਪਾਦਨ ਗੀ ਪ੍ਰੋਤਸਾਹਿਤ ਕਰਨੇ ਤੇ ਬਧਾਨੇ ਆਸਤੈ 'ਭਾਰਤ ਨਿਰਮਾਣ' ਦੀ ਸ਼ਕਲ ਚ ਬਡੀ ਮਹਤਵਪੂਰਣ ਪੈਹਲ ਕੀਤੀ ਗੇਈ ਐ। ਰਖਾ ਉਪਕਰਣੋਂ ਦੇ ਘਰੇਲੁਂ ਉਤਪਾਦਨ ਦੀ ਲੋਡ ਹੋਰ ਕੁਸੈ ਕ੍਷ੇਤਰ ਕੋਲਾ ਬਡੀ ਬਲੁਦ ਐ, ਕੀ ਜੇ ਇਹ ਛਡੀ ਕੀਮਤੀ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਮੂਲਲ ਗੀ ਗੈ ਨੇਈ ਬਚਾਹਾਂ ਸਾਂਗ ਸਾਂਗ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨੇ ਵਾਰੇ ਬੀ ਦਸ਼ਗ।

'ਭਾਰਤ ਨਿਰਮਾਣ' ਚ ਸਰਕਾਰ ਇਕਲਾ ਉਪਭੋਕਾ ਹੋਨੇ ਦੇ ਨਾਤੇ ਰਖਾਕ੍ਸੇਤਰ ਚ ਖਰੀਦ ਨੀਤਿ ਦੀਆਂ ਸੰਚਾਲਨ ਬੀ ਕਰਗ। ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਨੀਤਿ ਘਰੇਲੁਂ ਰਖਾ ਉਤਪਾਦਨ ਗੀ ਬਢਾਵਾ ਦੇਨਾ, ਰਖਾ ਅਧਿਗ੍ਰੈਹਣ ਨੀਤਿ ਚ ਪੂਰੀ ਚਾਲੀ ਦਸ਼ੀ ਗੇਦੀ ਐ। ਜੇਹਦੇ ਚ ਤਰਜੀਹ ਆਹਲਾ ਬਤਾਬ ਖਰੀਦ ਗੀ ਦਿੱਤਾ ਜਾਹਾਂ (ਭਾਰਤੀ) ਤੇ ਖਰੀਦ ਤੇ ਬਨਾਨਾ (ਭਾਰਤੀ) ਅਧਿਗ੍ਰੈਹਣ ਦੇ ਵਰੋਂ ਉਪਰਾ ਖਰੀਦ (ਕੁਲ ਸੰਸਾਰੀ) ਆਨੇ ਆਹਲੇ ਦਿੱਤੇ ਚ ਅਧਾਤ ਬੱਡਾ ਘਟ੍ਰਟ ਵਿਕਲਧ ਰੇਹੀ ਜਾਹਾਂ ਤੇ ਤਰਜੀਹ ਭਾਰਤੀ ਉਤਪਾਦਨ ਗੀ ਬਧਾਨੇ ਤੇ ਤੱਤ ਦਿਵੇਂ ਜ਼ਰੂਰਤੋਂ ਗੀ ਪ੍ਰਾਂ ਕਰਨੇ ਆਸਤੈ ਦਿੱਤੀ ਜਾਹਾਂ। ਇਸ ਬੇਲੈ ਵਸ਼ਕ ਭਾਰਤੀ ਕਮਧਨਿਆਂ ਟੈਕਨਾਲੋਜੀ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਚ ਲੋਡਚਦੀ ਕਾਨੂੰਨ ਨੇਈ ਰਖਦਿਆਂ ਹੋਡਨ, ਤਾਂਨੇ ਗੀ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਕਮਧਨਿਆਂ ਕੈਨੈ ਸਾਂਝਿਆਂ ਪਰਿਯੋਜਨਾ ਬਨਾਨੇ ਤੇ ਟੈਕਨਾਲੋਜੀ ਦਾ ਆਦਾਨ-ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨੇ ਆਸਤੈ ਪ੍ਰੋਤਸਾਹਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਕਰਦਾ ਐ।

ਘਰੇਲੁਂ ਉਤਪਾਦਨ ਦੇ ਰਖਾਕ੍ਸੇਤਰ ਚ ਦਾਖਲ ਹੋਨੇ ਆਸਤੈ ਅੰਤੇ ਤਾਰ ਬਡਿਆਂ ਹਾਰਿਆਂ ਬੰਦਸਾਂ ਹਿਆਂ ਜਿ'ਧਾਂ ਲਾਈਸੈਂਸ, ਏਫ੦ ਡੀ੦ ਏਲ੦ ਨੀਤਿ ਵਗੈਰਾ। ਸੂਰਕਾ ਉਤਪਾਦਨ ਦੇ ਕ੍਷ੇਤਰ ਚ, ਦਾਖਲੇ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਧਿਆ ਗੀ ਸੌਖਿਆ ਬਨਾਨੇ ਆਸਤੈ ਕਿਸਾ ਨੀਤਿਆਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਿਆਂ ਗੇਇਆਂ ਨ। ਸਾਰੋਂ ਕੋਲਾ ਮਹਤਵਪੂਰਣ ਐ ਰਖਾਕ੍ਸੇਤਰ ਚ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਲਾਗਤ ਗੀ ਪ੍ਰੋਤਸਾਹਿਤ ਕਰਨੇ ਆਹਲੀ ਏਫ੦ ਡੀ੦ ਏਲ੦ ਨੀਤਿ ਦੀ ਤੁਦਾਰਤਾ ਆਹਲੀ ਪ੍ਰਣਾਲੀ। ਲਾਈਸੈਂਸ ਆਹਲੀ ਨੀਤਿ ਚ ਬੀ ਫਿਲ੍ਹ ਦਿੱਤੀ ਗੇਈ ਐ ਤੇ ਹੁਨ ਮਤੇ ਹਾਰੇ ਹਿੱਸੇ, ਕਚਾ ਮਾਲ, ਪਾਰਖ ਆਹਲੇ ਉਪਕਰਣ, ਤੈਤਾਰ ਕੀਤਿਆਂ ਗੇਇਆਂ ਮਸ਼ਨਾਂ ਵਗੈਰਾ ਲਾਈਸੈਂਸ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ-ਕ੍਷ੇਤਰ ਚਾ ਬਾਹੁ ਰਖੇ ਗੇਦੇ ਨ। ਕਮਧਨਿਆਂ ਤਾਂਨੇ ਚੀਜ਼ਾਂ ਗੀ ਬਨਾਨੇ ਦਿਆਂ ਇੜ੍ਹਕ ਨ ਜਿਂਦੇ ਆਸਤੈ ਲਾਈਸੈਂਸ ਦੀ ਲੋਡ ਨੇਈ ਹੋਂਦੀ।

ਰਖਾਕ੍ਸੇਤਰ ਚ ਦੈਨੋਂ ਘਰੇਲੁ ਤੋਂ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਪ੍ਰੰਜੀ ਨਿਵੇਸ਼ਕੋਂ ਆਸਤੈ ਇਕ ਬੱਡਾ ਬੱਡਾ ਮੌਕਾ ਐ। ਜਦ ਕੇ ਇਕ ਪਾਸੋਂ ਸਰਕਾਰ ਨੀਤਿ ਪਰਿਵਰਤਨ ਜ਼ਰੂਰੀ ਕਰਾ ਕਰਦੀ ਐ, ਖਰੀਦਾਂ ਨਿਵੇਸ਼ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਚ, ਜੇਹਦੇ ਚ ਏਫ੦ ਡੀ੦ ਏਲ੦ ਤੇ ਲਾਈਸੈਂਸ ਨਿਰਧਾਰਤ ਬੀ ਸ਼ਾਮਲ ਐ ਤੇ ਦੁਏ ਪਾਸੇ ਉਪਰ ਤੁਠਨੇ ਆਸਤੈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਐ ਜੇ ਟੈਕਨਾਲੋਜੀ ਤੇ ਨਿਵੇਸ਼ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਚ ਚੁਨੌਤਿਆਂ ਗੀ ਸ਼ੀਕਾਰ ਕਰੈ। ਰਖਾ ਓਹ ਕ੍਷ੇਤਰ ਐ ਜੇਹਦੇ ਚ ਨਿਵੇਸ਼ ਤੇ ਟੈਕਨਾਲੋਜੀ ਦੀਨੇ ਦੀ ਬਡੀ ਮਤੀ ਲੋਡ ਹੋਂਦੀ ਐ ਤੇ ਜੇਹਦਾ ਸੰਚਾਲਨ ਨਮੈਂ ਪਰਿਵਰਤਨ ਕੈਨੈ ਹੋਂਦਾ ਐ। ਤਦੋਗ ਗੀ ਅਪਨੀ ਮਾਨਸਿਕਤਾ ਗੀ ਬੀ ਬਦਲਨੇ ਦੀ ਲੋਡ ਐ ਤੇ ਆਰਜੀ ਫਾਯਦੇ ਬਾਰੈ ਸੋਚਨੇ ਦੇ ਬਜਾਵ ਦੂਰ ਤਗਰ ਦੇ ਫਾਯਦੇ ਬਾਰੈ ਸੋਚਨੇ ਦੀ ਲੋਡ ਐ। ਇਕ ਏਸਾ ਮਹੌਲ

ਹੋਰ ਕਨਾਏ ਜਾਨੇ ਦੀ ਲੋਡ ਏ, ਜੇਹਦੇ ਚ ਮੁਲਖੈ ਦੇ ਤਧੋਗ ਤਵਡੇ ਤਫ਼ਤੀ ਸਕਨ ਤੇ ਸਾਰਵਜਨਿਕ ਤੇ ਨਿਜੀ ਤੇ ਦੌਰੋਂ ਚਾਲਿਅੰਦੇ ਦੇ ਤਧੋਗੋਂ ਤੇ ਸਵਨੇ ਕੱਤੋਂ ਗੀ ਇਕ-ਬਰਾਬਰੀ ਦਾ ਮੈਕਾ ਬਣੋਏ।

4. ਖੁਲ੍ਹੇ ਦਿਨੇ ਦੇ ਗਦਿਆਂਸ ਦਾ ਅੰਗ੍ਰੇਜ਼ੀ ਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕਰੋ :

20

ਅਰਥ ਦਾ ਮਤਾ ਹਾਰਾ ਰੇਗਿਸ਼ਟਰੇਸ਼ਨ ਏ। ਅਗੇ-ਪਿਛੇ ਕਿਸਾ ਬੀ ਨੇਈ, ਛੱਡੀ ਰੇਤ ਤੇ ਕੁਝਡ ਨ। ਰੇਤ ਇੜੀ ਗਰਮ ਹੋਂਦੀ ਏ ਜੇ ਦਿਨੇ ਤੁਸ ਆਂਹਦੇ ਪਰ ਨਾਂਗੇ ਪੈਰ ਨੇਈ ਤੁਰੀ ਸਕਦੇ। ਇੱਦਰ-ਤੱਦਰ ਰੇਗਿਸ਼ਟਰੇਸ਼ਨ ਚ ਪਾਨੀ ਦੇ ਚਸ਼ਮੇ ਨ ਜੇਹਡੇ ਜਮੀਨ ਦੇ ਬਡੀ ਹੇਠਾਂ ਨਿਕਲੇ ਦੇ ਹੋਂਦੇ ਨ, ਇੜੇ ਝੂਹਗੇ ਜੇ ਸੂਰਜ ਬੀ ਤ'ਨੋਂ ਗੀ ਸਕਾਈ ਨੇਈ ਸਕਦਾ। ਏਹ ਚਸ਼ਮੇ ਬਡੇ ਪਟਟ ਹੋਂਦੇ ਨ ਤੇ ਬਡੀ ਦੂਰ ਹੋਂਦੇ ਨ। ਪਰ ਜਿਤਥੇ ਬੀ ਹੋਂਦੇ ਨ, ਤਥੇ ਬਡੇ ਸ਼ੈਲ ਤੇ ਲਾਮੇ-ਲਾਮੇ ਕੂਹਟੇ ਹੋਂਦੇ ਨ, ਜੇਹਡੇ ਚਸ਼ਮੇ ਆਹਲੇ ਤਸ ਥਾਹਾ ਠੰਡਾ, ਛਾਂ ਆਹਲਾ ਤੇ ਰੌਸਲਾ ਬਨਾਈ ਓਡੇ ਨ, ਇਸ ਚਾਲੀ ਦੇ ਥਾਹਾ ਗੀ ਮਰੁ ਤਧਾਨ ਜਾਂ ਮਰਦੀਪ ਆਖਦੇ ਨ।

ਅਰਥ ਦੇ ਲੋਕ ਜੇਹਡੇ ਸਾਰਾ ਸਾਲ ਰੇਗਿਸ਼ਟਰੇਸ਼ਨ ਚ ਰੈਹਦੇ ਨ, ਸ਼ੈਹਰੋਂ ਚ ਨੇਈ ਰੈਹਦੇ ਨ। ਓਹ ਤਮਕੁਹੀਂ ਚ ਰੈਹਦੇ ਨ, ਜੇਹਡੇ ਅਸਾਨੀ ਕੱਤੇ ਝਾਟ ਗੈ ਲਾਏ ਤੇ ਤੀਂਧਾਰੇ ਜਾਈ ਸਕਦੇ ਨ। ਤਾਂ ਜੇ ਓਹ ਇਕ ਮਰੁ ਤਧਾਨ ਥਮਾਂ ਦੁਏ ਤਗਰ ਜਾਈ ਸਕਨ। ਅਪਨਿਯੋਂ ਭਿਡ੍ਹੋਂ, ਬਕਾਰੀਂ, ਊੱਟੇ ਤੇ ਘੋੜੇ ਆਸਟੇ ਘਾਡ ਤੇ ਪਾਨੀ ਹਾਸਲ ਕਰੀ ਸਕਨ। ਅਰਥ ਦੇ ਇਸ ਰੇਗਿਸ਼ਟਰੇਸ਼ਨ ਚ ਰੈਹਨੇ ਆਹਲੇ ਏਹ ਲੋਕ ਮਿਟਿਤਿਆਂ ਗੁਲਾਂ ਤੇ ਖੜ੍ਹੇ ਦੇ ਕੂਹਟੇ ਪਰ ਲਗਨੇ ਆਹਲਿਆਂ ਖੜ੍ਹਾਂ ਖੱਦੇ ਨ। ਓਹ ਤ'ਨੋਂ ਗੀ ਸਕਾਂਦੇ ਬੀ ਹੈਨ ਤੇ ਸਾਰਾ ਸਾਲ ਖੱਦੇ ਨ।

ਦੁਨਿਆਂ ਚ ਸਾਰੋਂ ਕੋਲਾ ਬਦਿਆ ਘੋੜੇ ਅਰਥ ਦੇ ਲੋਕੋਂ ਕੋਲ ਹੋਂਦੇ ਨ। ਤ'ਨੋਂ ਗੀ ਬੁਡਸਵਾਰੀ ਕਰਨੇ ਦਾ ਬਡਾ ਫ਼ਕਰ ਹੋਂਦਾ ਏ ਤੇ ਓਹ ਤ'ਨੋਂ ਗੀ ਲਗਭਗ ਤੱਤੀ ਗੈ ਪਾਰ ਕਰਦੇ ਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਅਪਨੀ ਲਾਡੀ ਤੇ ਬਚੋਂ ਗੀ। ਅਰਥ ਦੇ ਲੋਕੋਂ ਆਸਟੇ ਊੱਟ ਮਤਾ ਕਾਧਦੇਮਦ ਹੋਂਦਾ ਏ ਵਜਾਅ ਤੇ ਖੂਬਸੂਰਤ ਘੋੜੇ ਦੇ, ਫ਼ਹੀ ਓਹ ਮਤਾ ਬੜਡਾ ਤੇ ਤਾਕਤਵਰ ਬੀ ਹੋਂਦਾ ਏ। ਇਕ ਊੱਟ ਵੈਂ ਘੋੜੇ ਜਾਂ ਓਹਦੇ ਕੋਲਾ ਬੀ ਮਤਾ ਸਮਾਨ ਲੰਈ ਜਾਈ ਸਕਦਾ ਏ। ਰੇਗਿਸ਼ਟਰੇਸ਼ਨ ਚ ਕੇਈ ਕੇਈ ਮੀਲੋਂ ਤਗਰ ਅਰਥ ਅਪਨੇ ਊੱਟੇ ਪਰ ਸਮਾਨ ਬੀ ਲਦਦੇ ਨ ਤੇ ਆਪੂਰਵੀ ਸੋਆਰੀ ਬੀ ਕਰਦੇ ਨ, ਜਿ'ਧਾਂ ਆਕਥੋ ਓਹ ਸਚੋਂ ਗੈ 'ਰੇਗਿਸ਼ਟਰੇਸ਼ਨ ਦਾ ਜ਼ਹਾਜ' ਹੋਂਦਾ ਏ, ਜਿ'ਧਾਂ ਕੇ ਆਕਥੇਆ ਬੀ ਜੰਦਾ ਏ।

5. ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਦੇ ਗਦਿਆਂਸ ਦਾ ਡੋਗਰੀ ਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕਰੋ :

20

Language and communication are something that children learn by talking to one another. But schools consider this an act of indiscipline. Instead, we have a special grammar class to learn language! One educationist remarked, "It is nice that children spend just a few hours at school. If they spend all 24 hours in schools, they will turn out to be dumb!" In most schools, teachers talk, children listen. The same is true for other skills also. Children learn a great deal without being taught, by tinkering and pottering on their own.

Changes in the school system, if they are to be of lasting significance, must spring from the actions of teachers in their classrooms, teachers who are able to help children collectively. New programmes, new materials and even basic changes in organizational structure will not necessarily bring about healthy growth. A dynamic and vital atmosphere can develop when teachers are given the freedom and support to innovate. One must depend ultimately upon the initiative and respectfulness of such teachers and this cannot be promoted by prescribing continuously and in detail what is to be done.

In education, we can cry too much about money. Sure, we could use more, but some of the best classrooms and schools I have seen or heard of, spend far less per pupil than the average in our schools today. We often don't spend well what money we have. We waste large sums on fancy buildings, unproductive administrative staff, on diagnostic and remedial specialists, on expensive equipment that is either not needed, or underused or badly misused, on tons of identical and dull textbooks, readers and workbooks, and now on latest devices like computers. For much less than what we do spend, we could make our classrooms into far better learning environments than most of them are today.

6. ਹੇਠ ਦਿੱਤੇ ਦੇ ਸੁਆਲੋਂ ਦੇ ਉਜ਼ਾਰ ਦਿੱਤੇ ਗੇਂਦੇ ਨਿਰੰਥੇ ਮਤਾਬਕ ਕਰੋ :

(a) ਇੰਨੋ ਖੋਆਨੇ ਦੀ ਵਾਖਿਆ ਕਰੋ :

- (i) ਬ੍ਰੇਲ ਚਾਟਿਥੈ ਟ੍ਰੇਹ ਨੇਈ ਚੁਕਦੀ।
- (ii) ਸੇਆਨੇ ਦੀ ਸਿਕਖ ਤੇ ਆਸਲੋਂ ਦਾ ਸੋਆਦ ਪਿਛੁਆਂ ਆਂਦਾ।
- (iii) ਅਗੀ ਦੀ ਸਡੀ, ਲਟਾਈ'ਸ਼ਾ ਡਰਦੀ।
- (iv) ਖੇਤੀ ਖਸਮੈ ਸੇਤੀ।

10

(b) ਇੰਨੋ ਸੁਹਾਵੋਂ ਦਾ ਵਾਕਿੱਚੇ ਚ ਪ੍ਰਯੋਗ ਕਰੋ :

10

- (i) ਅੰਬਰ ਟਾਕੀ ਲਾਨਾ
- (ii) ਮਨ ਅੰਬਲਾ ਹੋਨਾ
- (iii) ਅਕਖੀਂ ਦਿਕਿਖੈ ਸੌਹੜਾ ਖਾਨਾ।
- (iv) ਕਾਲਜੇ ਹਤਥ ਪਾਨਾ।

(c) ਖਾਲੀ ਦਿੱਤੇ ਦੇ ਸ਼ਬਦੋਂ ਦੇ ਜੋਡੋਂ ਗੀ ਇਸ ਚਾਲੀਂ ਵਾਕਿੱਚੇ ਚ ਬਰਤੀ ਜੇ ਤੇਂਦੇ ਮਜ਼ਾਟੇ ਦਾ ਅਰਥ ਸ਼ਹਿਰ ਹੋਈ ਜਾ :

10

- (i) ਤਾਂ — ਤਾਂਹ
- (ii) ਜੀਬ — ਜੀਹਕ
- (iii) ਚੂਰਾ — ਝੂਰਾ
- (iv) ਬਰਦੀ — ਕਾਰਦੀ

■ (d) ਇਨ ਪ੍ਰਯੋਗੀ ਆਸਟੇ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਉਂ ਬਰਤਾ :

10

- (i) ਜਾਨੀ ਵੇਂਦ ਆਹਲੇ
- (ii) ਜੂਟੇ ਭਾਡੇ ਵਾ ਫੇਰ
- (iii) ਰਲੇ-ਮਿਲੇ ਚੁਪੈ ਚੁਪੈ ਦਾ ਕਿਟਠ
- (iv) ਥੋੜਾ ਨਹੋਗ, ਲੋਡ ਆਹਲਾ ਸਮਾ

★ ★ ★

Prepp
Your Personal Exam Guide